

Norges vassdrags- og energidirektorat – NVE
e-post: rme@nve.no
Deres ref. 202001392

Oslo, 25. mai 2020

Høringssvar om endringer i nettleiestrukturen

OBOS BBL takker for muligheten til å gi høringsuttalelse på RME høringsdokument nr 01/2020 om endringer i nettleiestrukturen. I tillegg til å sende eget høringssvar, har vi også samarbeidet med en rekke andre organisasjoner om et fellesbrev til olje- og energiministeren om behovet for et omforent nettleieforslag, se vedlegg 2.

OBOS er Norges største boligbyggelag og boligforvalter, og en av Nordens største boligbyggere. Vi er et samvirkeforetak som er eid av våre 470.000 medlemmer. Vi forvalter om lag 230.000 boliger i forskjellige typer boligselskap som borettslag, eierseksjonssameier og boligaksjeselskap.

Et sentralt mål for oss som samvirkeforetak, er å sikre våre medlemmer betingelser for gode bomiljøer gjennom effektive kollektive løsninger. Å ivareta boligeieres mulighet for å utøve aktive felles løsninger, samt rasjonell drift av bygningene de bor i, er derfor viktig for oss.

Kort oppsummering

OBOS er for en effektiv utnyttelse av samfunnets nettinfrastruktur og rettferdig fordeling av kostnadene som følger med, men NVEs forslag bidrar ikke til at dette oppnås. Våre fire viktigste innvendinger mot høringsforslaget er følgende:

- Det er usosialt ved at de som bruker lite strøm vil få en større del av kostnadene. Det vil slå særlig uheldig ut for beboere i borettslag og sameier (boligselskaper)
- Det vil ikke stimulere til energieffektivisering og utbygging av f.eks. ladeinfrastruktur for elbiler, solcelleanlegg og varmpumper
- Tariffmodellene vil ikke gi forståelige og tydelige nok prissignaler til kundene om den faktiske kapasiteten i nettet slik at de kan tilpasse sitt strømforbruk (effektuttak) i tråd med dette.
- De skisserte tariffmodellene vil gjøre det vanskeligere å være strømkunde siden effektbasert nettleie er krevende å forstå i seg selv og kompliseres ytterligere dersom nettselskapene skal kunne benytte forskjellige tariffmodeller

Effektbasert nettleie er for kompleks for forbrukerne

Vi sendte en omfattende høringsuttalelse i 2018 hvor vi påpekte en rekke negative konsekvenser av NVEs forslag til effekttariffer. Vi etterlyste en nærmere dialog med NVE, og ba om en nærmere utredning av problemstillingen NVE tok opp.

Vi beklager at NVE nå har lagt fem et nytt forslag som ikke tar hensyn til verken våre eller mange andres innvendinger som kom i forrige høringsrunde. Vi opplever at hensynet til menneskene som bor i boligene vi bygger og forvalter er tillagt liten vekt i høringsdokumentet, og er bekymret for at de foreslåtte tariffmodellene vil kunne gjøre det vanskeligere å være strømkunde. Vi mener generelt at effektbasert nettleie er for kompleks for vanlige forbrukere. Vi er skeptiske til at forbrukere skal bruke tid og penger på effektutjevning uten at verken ressursbruken eller samfunnsnyttene er konkretisert. En løsning med tidsdifferensiert nettleie (time of use) vil trolig være lettere for forbrukere å forholde seg til.

For storforbrukere i bedriftsmarkedet kan mer komplekse modeller utredes, men det vesentlige er at det gis signaler om faktisk kapasitet i nettet. Vi finner det påfallende at høringsnotatet ikke beskriver hva NVE har gjort for å bidra til at kravet til kapasitetsledd i dagens forskrift etterleveres.

OBOS er fortsatt positiv til tiltak som gir en effektiv utnyttelse av samfunnets infrastruktur og rettferdig fordeling av kostnadene som følger med. Vi opplever dessverre at NVE igjen legger frem et forslag som ikke bidrar til at dette oppnås.

Våre hovedinnvendinger

Vi mener at det fremlagte forslaget har en rekke svakheter:

- Vil ikke bidra til en effektiv utnyttelse av infrastrukturen i fordelingsnettet da tariffmodellene ikke vil gi forståelige og tydelige nok prissignaler til kundene om den faktiske kapasiteten i nettet.
- Er usosialt ved at det overfører en større del av kostnadene i nettet til de som bruker lite strøm, og det slår særlig uheldig ut for beboere i borettslag og sameier (boligselskaper). Se utdypende omtale nedenfor.
- Vil virke negativt inn på miljøtiltak som utbygging av ladeinfrastruktur for elbiler, solcelleanlegg, varmepumper og aktive energieffektiveiserings tiltak.
- Flytter forbrukernes fokus vekk fra energieffektivisering.
- Gir ikke noen enhetlig nasjonal struktur for nettleien. Vi mener det er kompliserende for kundene at nettselskapene skal ha mulighet til å velge mellom ulike modeller for effekttariffer. I tillegg er de foreslåtte modellene vanskelige å forstå for forbrukerne.
- Bygger på svakt underbygde påstander. Det trengs et langt bedre faktagrunnlag, bl.a. om hvor utbredt kapasitetsproblematikken er, hva som forårsaker kapasitetsproblemen samt om ulike tekniske og økonomiske modeller for optimal utnyttelse av nettet.
- Konsekvenser for brann- og personsikkerhet er ikke tilstrekkelig utredet. Det gjelder både brannfaren ved bruk av hvitevarer om natten, underdimensjonerte hovedsikringer og brannfaren ved utbredt bruk av billige tidsur, batteripakker og annet for å jevne ut effekttopper i private hjem.
- Virkninger på fjernvarmeprisen er for dårlig utredet. De fleste nye boligselskaper har i dag tvungen tilknytning til fjernvarme. Vi frykter at unødige effektledd skal innføres for fjernvarme. Økt fastledd i nettleien kan føre til at marginalprisen for strøm synker. Vi er bekymret for at dette kan gjøre fjernvarme mindre attraktivt.
- Våre beregninger viser at sikringsdifferensiert nettleie vil medføre så høy nettleie i store garasjeanlegg at full tilrettelegging for elbillading ikke lar seg forsvare økonomisk.

Vi deler bekymringen som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har kommet med i tidligere høringsrunder om at forslaget om sikringsdifferensiert nettleie kan medføre underdimensjonerte hovedsikringer. I dag er mange avhengige av strøm, og underdimensjonerte hovedsikringer kan medføre farlige situasjoner. Vi er også bekymret for at forslaget vil gi konflikter når boliger med for liten hovedsikring selges fra eldre generasjoner til barnefamilier, da sistnevnte har et større strømbehov.

Uheldig virkning for blokkbeboere

Vi mener NVEs forslag vil slå særlig negativt ut for beboere i boligselskaper da de ofte bor mer kompakt og mer energieffektivt enn andre. Boligblokker har en rekke fellesfunksjoner som oppvarming, varmtvann, vaskerier og parkeringsanlegg. Disse er gjerne lokalisert slik at det kreves separat strømabonnement til den enkelte funksjon. Disse funksjonene egner seg svært godt for effektutjevning da de kan trekke strøm når det er lav belastning på strømmettet.

Vi vil i den forbindelse trekke frem det pågående forskningsarbeidet ved SINTEF om energifleksibilitet i borettslag¹. Foreløpige resultater viser at regulatoriske forhold under NVEs myndighetsområde sterkt påvirker forhold som effektutjevning og lønnsomheten av for eksempel solcelleanlegg².

Vi stiller oss undrende til at NVE på den ene siden løfter frem viktigheten av effektutjevning samtidig som NVE har stått i spissen for å forby boligselskapene å gjøre felles innkjøp av strøm. Forbudet mot fellesmåling av strøm gjør at all effekttariffering slår negativt ut for andelseierne i boligselskaper.

Siden fellesmåling av elektrisitet er forbudt, vil hver enkelt leilighet og hver enkelt fellesfunksjon måtte betale eget effektledd. Etter NVEs forslag må boligselskapene betale dette uten hensyn til om bygningens totale forbruk er jevnt. Vi mener dette slår urettferdig ut for beboere i boligselskapene. Et eksempel på dette er ladeanlegg for elbiler. Mange boligselskaper styrer i dag elbilladingen slik at ladingen øker på tider med lite strømforbruk i bygningen. Hvis ladeeffekten skal senkes på tider av døgnet når annet forbruk er høyt, må ladeeffekten nødvendigvis økes på andre tider av døgnet. Vedlagt skisse viser et typisk tilfelle. Som figuren viser vil elbillading tilpasset annet forbruk i bygget gjøre nettleien til ladingen dyrere (i dette tilfellet over 50 %) fordi fellesmåling ikke tillates.

Tilsvarende vil det være for andre fellesområder som varmtvann og vaskerier. Jo flere anlegg med effektledd som pålegges innen samme bygning, jo høyere blir nettleien for de som bor der, selv om det totale strømforbruket kan være helt uten effekttopper. Grunnen er at mange blokkleiligheter nesten bare bruker strøm på hvitevarer og belysning. Andre funksjoner er som nevnt ofte felles. Det gjør den enkelte beboer har små muligheter for å flytte på strømforbruket, de kan ikke la være å lage middag og vaske opp. De vil imidlertid normalt ikke gjøre dette synkront, så den totale strømtoppen utenfor bygningen blir mindre. Med effekttariff i kombinasjon med forbud mot fellesmåling får ikke beboerne mulighet til å tilpasse sin del av strømforbruket utenfor boenheten (elbillading, klesvask, varmtvann mv.) til forbruket innen boenheten.

---

¹ Åse Lekang Sørensen et al: Potential for electricity flexibility in Norwegian apartment buildings
Ikke publisert

<https://innsida.ntnu.no/kalender/detaljer/-/event/f93bfadd-11e0-372f-b9c8-18a81f1b7bc5>

² Åse Lekang Sørensen et al, 2019: Analysing electricity demand in neighbourhoods with electricity generation from solar power systems: A case study of a large housing cooperative in Norway

Strømforbruket i en moderne blokkeilighet er som sagt svært lavt. Typisk vil fellesfunksjoner stå for 30-40 % av det totale strømforbruket. Hvis hver enkelt forbruker som bor i blokk skal investere i teknologi for effektutjevning, blir gevinsten minimal både for den enkelte og samfunnet. Slike investeringer bør gjøres i fellesanlegget, og det må samordne alt strømforbruk i hele bygningen.

Elektrisk energi er den eneste varen boligselskaper har forbud mot å handle i fellesskap. Hvis NVE mener alvor med at det er nødvendig å begrense effektoppene i strømmettet, bør første steg være å tillate boligselskapene å gjøre tiltak som faktisk virker.

2 vedlegg:

- 1) Eksempel på lastutjevning for elbillading i boligselskap
- 2) Fellesbrev om omforent nettleieforslag til olje- og energiminister Tina Bru

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Daniel K. Siraj".

Daniel Kjørberg Siraj
Konsernsjef

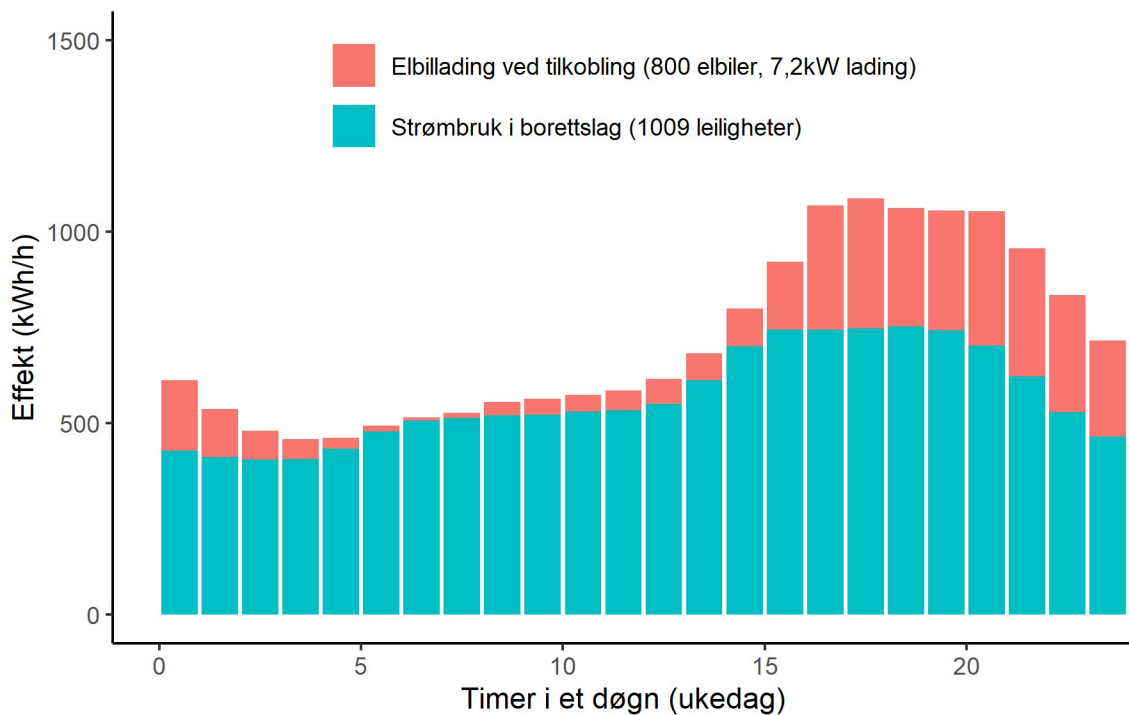
Vedlegg 1: Eksempel på lastutjevning for elbillading i boligselskap

Figurene viser analyser SINTEF³ har foretatt av dagens strømforbruk i Risvollan Borettslag med framskriving av forbruk til elbillading. Disse samstemmer godt med figurene vi la ved vårt høringsvar i 2018. SINTEFs analyse viser at dagens strømforbruk i boligene er lite fleksibelt, men at fremtidig strømforbruk til elbillading er svært fleksibelt.

Figur 1 viser dagens gjennomsnittsforbruk på ukedager samt fremskrevet forbruk til elbillading dersom dette skjer uten laststyringssystem.

Figur 2 viser konsekvensen av effektledd uten fellesmåling. Her jevnes strømkurven til elbillading ut uten hensyn til annet forbruk. Dette vil gi lavest nettleie ved NVEs forslag. Selv om kurven dempes noe er effekten ikke optimal.

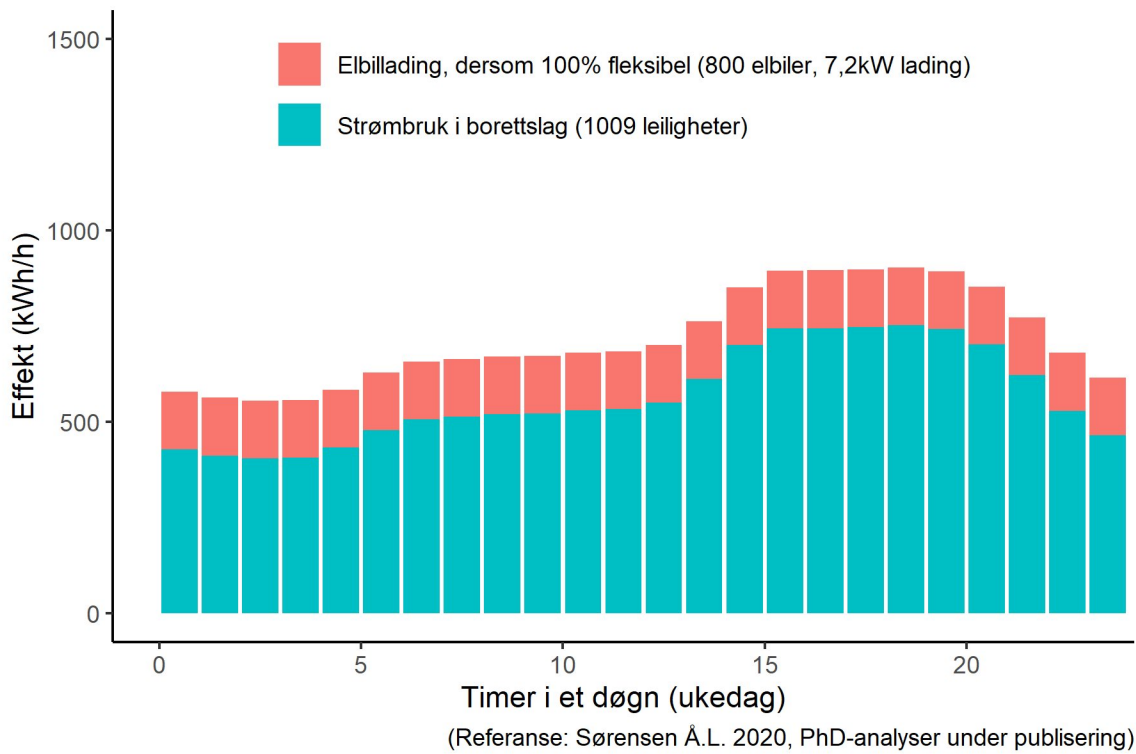
Figur 3 viser konsekvensen av effektledd med fellesmåling. Da kan elbilladingen bidra til bedre utnyttelse av nettet iht. NVEs intensjoner. Vi mener at dette er den beste løsningen.

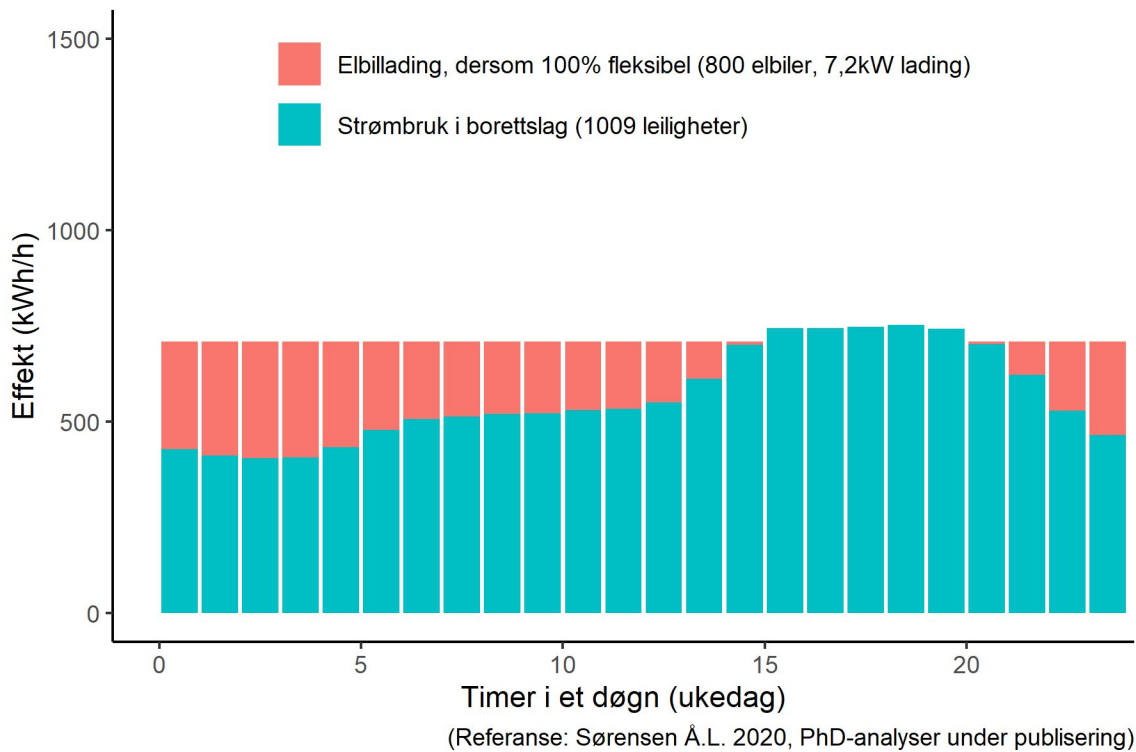
(Referanse: Sørensen Å.L. 2020, PhD-analyser under publisering)

Figur 1: Konsekvensen av elbillading uten laststyring
 Turkis: Dagens gjennomsnittlige strømforbruk
 Rosa: Fremskrevet strømforbruk for elbillading i felles garasjer

³ Åse Lekang Sørensen et al: Potential for electricity flexibility in Norwegian apartment buildings
 PhD-arbeid. Ikke publisert.

Figur 2: Konsekvensen av elbillading med laststyring uten hensyn til øvrig forbruk. Kan bli konsekvensen av NVEs forslag
 Turkis: Dagens gjennomsnittlige strømforbruk
 Rosa: Fremskrevet strømforbruk for elbillading i felles garasjer

Figur 3: Konsekvensen av elbillading laststyring og fellesmåling av strøm
 Turkis: Dagens gjennomsnittlige strømforbruk
 Rosa: Fremskrevet strømforbruk for elbillading i felles garasjer

Olje og energiminister Tina Bru
Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Oslo 27.4.2020

Vi trenger et nytt omforent nettleieforslag

Sentrale forbrukerorganisasjoner, miljøorganisasjoner og næringsorganisasjoner ber om et møte med statsråden.

Bakgrunnen er at Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME) har sendt forslag til krav til utforming av nettleien på høring. Målet med forslaget er blant annet å bidra til en effektiv utnyttelse av strømmettet. Avsenderne av dette brevet mener imidlertid at forslaget i liten grad vil motivere til det. Vi mener RME i for liten grad har tatt hensyn til høringsinnspillene fra 2018 når 84 av 87 høringsinstanser avviste RME sitt forslag om effekttariffer basert på abonnert effekt som tariffmodell. De fleste høringsinstansene var også negative til prinsippet om marginaltapsprising av energileddet fordi dette svekker incentivet for energisparing og egenproduksjon av strøm.

Høringsnotatet ble utarbeidet og sendt ut før Koronakrisen var et faktum. Koronakrisen har så langt hatt store negative konsekvenser for nye investeringer i energisparing og egenproduksjon, og alt tyder at de langsiktige konsekvensene vil bli omfattende. Vi vil anbefale at departementet gjør en grundig analyse av hvordan koronakrisen vil påvirke dette markedet, før man evt. går videre i arbeidet med å vurdere om forskriftene skal endres.

Innspillet i dette brevet gjelder den delen av forslaget som omhandler endringer for husholdninger og næringskunder som ikke har effektbasert nettleie i dag. For større næringskunder hvor dagens effektledd slår urimelig ut er det imidlertid viktig med en endring så raskt som mulig, men denne problemstillingen går vi ikke inn på i dette innspillet

Incentiv for enøktiltak og egenproduksjon av strøm må ivaretas

RME foreslår at nettleiens energiledd skal være lik marginaltapp. Dette skaper et unødvendig høyt konfliktnivå rundt innføring av nye nettтарiffer. Et lavt energiledd gir ingen bidrag til økt utnyttelse av nettet. Lavt energiledd vil derimot føre til at de som har investert i ENØK-tiltak og lokal energiproduksjon får en økt nettleie. Forbrukere med små boliger og lavt forbruk kan også oppleve at nettleien stiger, mens de med store boliger og høyt forbruk kan oppleve lavere nettleie.

Forslaget fremstår med dette som urettferdig og usosialt. Det motiverer ikke til strømsparing og bryter derfor med mål i Granavolden-erklæringen om 10 TWh energieffektivisering i bygg, samt mål om å styrke husholdningenes muligheter for egenproduksjon av strøm.

Kravet om lavt energiledd gjør det ikke mulig å utforme nettтарiffer som premierer dem som bruker strøm i perioder med mye ledig nettkapasitet, f.eks. gjennom å lade elbiler om natten. En slik løsning er nå under utprøving hos enkelte nettselskap i Norge. Modellen forutsetter imidlertid et høyere energiledd enn marginaltapp på nettleien, noe som ikke blir tillatt med RMEs forslag.

Forslaget gir lite målrettede prissignaler

Høringsnotatet mangler en dokumentasjon av utfordringene i nettet utover vage formuleringer. Det gis ingen informasjon om i hvilke geografiske områder effektutfordringene antas å være store, hva den faktiske nettkapasiteten er og hvor nært vi er absolutt topplast. NVE skriver i rapporten Status og prognoser for kraftsystemet i 2016 at det skal investeres 140 milliarder i perioden 2016 – 2025, og at nettleien vil øke med 25%. I rapporten for 2018 er det anslått investeringer på 135 milliarder i 2018 – 2027. Høringsnotatet sier ikke noe om hva basisframskrivninger for nettinvesteringer er, og hvor mye forslaget til ny nettleie vil kunne reduseres den med.

Høringsnotatet evner heller ikke å forklare hvordan ny nettleie vil bidra til rasjonell kundeadferd og redusert belastning av nettet. RME skriver at de fleste vil få omtrent samme nettleie og at 9 av 10 ikke vil merke endringene. Samtidig refererer RME til en rapport fra Sentio som dokumenterer at prissignalene må være sterke for at forbrukere skal endre adferd. RME unnlater også å referere til dokumenterte erfaringer fra pilotprosjekter.

Nettutnyttelsen vil ikke økes

Dersom nettutnyttelsen skal økes, må kundene motiveres til å redusere effektbruk og flytte strømforbruk fra perioder med anstrengt nettkapasitet til perioder med ledig nettkapasitet.

NVEs forslag er i korte trekk at nettselskapene skal avregne kundene etter én av flere alternative modeller for effektariffer, f.eks. i form av målt effektforbruk eller via et effektabonnement. Mange husholdninger vil få problemer med å forstå hvordan strømregningen beregnes fordi det blir for komplisert. De få som faktisk evner å forstå nettleien vil ofte få et feil prissignal.

Målt effekt, døgnmaks eller abonnert effekt

Disse alternativene straffer høyt forbruk like hardt selv om det skjer i en periode med god kapasitet i nettet. Modellen gir ikke insentiv for økt utnyttelse av nettet i lavlastperioder. For å tilpasse forbruk til døgnmaks eller abonnert effekt som tariffmodell, kreves det en tilleggsinvestering i avansert styring. Dette er utstyr som i liten grad er tilgjengelig på markedet og må utvikles. Aktuelle leverandører sier at dette ikke vil bli utviklet så lenge det legges opp til at nettselskapene skal ha ulike tariffmodeller.

Sikringsdifferensiert nettleie

Denne modellen gir ingen insentiver for å tilpasse forbruk for å avlaste nettet innenfor den sikringen husholdningen har installert. For mange husholdninger vil dette oppleves som en høy fast avgift for å være tilkoblet nettet, og således vil det kun gis et insentiv til å sløse med strømforbruket.

Det å skifte sikring krever elektriker og en engangskostnad for husholdningen. Modellen gir ikke insentiv for økt utnyttelse av nettet i lavlastperioder. RME omtaler i høringsnotatet også en «virtuell sikring» gjennom AMS-måleren. Dette er en teknologi som ikke finnes i markedet.

NVE har i liten grad tatt hensyn til tidligere høringsinnspill

NVE har flere ganger tidligere hatt forslag om nye nettariffer på høring. Forslaget fra 2015 er så og si identisk med forslaget som nå er på høring. I 2015 fikk NVE tilbakemelding om at tariffmodellene burde testes ut gjennom mindre piloter og evalueres før det innføres endring i tariffing for alle forbrukere. Det ble også gitt innspill på at NVE burde teste ut en «time-of-use» modell med et energiledd som er høyere enn marginaltap utenom høylastperiodene. En time-of-use modell er av flere trukket fram som logisk og enkel å forstå for kunder. Den kan utformes slik at forbrukere får lavere nettleie i perioder med lav kapasitet og høyere når det er mest belastning i nettet. Hvis NVE

hadde gjennomført disse pilotene, og kunne dokumentere hvilken prosentvis reduksjon i topplast ulike modeller gir, ville det sannsynligvis være enklere å få oppslutning rundt en endring i tariffer nå.

I 2018 foreslo NVE å innføre abonnert effekt som modell for alle husholdninger. Det ble avvist av 84 av 87 høringsinstanser. Likevel foreslår RME i ny høring abonnert effekt som én av tre aktuelle modeller. De fleste var negative til abonnert effekt fordi denne modellen var for komplisert å forstå for vanlige folk, og krever automatisk styring for å tilpasse seg. RME påstår at de nå gir nettselskapene en frihet til å velge mellom flere modeller på bakgrunn av høringsinnspill de fikk i 2018. Vi mener det ikke er grunnlag for dette utfra høringsinnspillene i 2018. Høringsinnspillene var entydige på at abonnert effekt var uegnet som modell, men ikke at det var en dårlig idé at alle nettselskap skulle ha én tariffmodell.

RME arbeider også med et forslag til hvordan leiligheter i borettslag og sameier kan avregnes for solenergiproduksjon. Foruten lokal solenergiproduksjon har borettslag og sameier særegne muligheter til å jevne ut effektbelastningen i nettet. Disse boformene utgjør ca 25% av husholdningsmarkedet, og kan hente ut store gevinsten med effektprising dersom de kan styre og avregne fellesanlegg med elbillading, varmtvann og oppvarming sammen med forbruket i enkeltleiligheter. Slike vurderinger mangler i høringsforslaget, men er svært viktig i utviklingen av en rasjonell nettleiestruktur.

Nytt forslag med samme måldato

RME legger opp til en overgangsordning i omleggingen til ny nettleie frem til 2027. I løpet av de to neste årene vil vi gjennom Elhub få et fantastisk informasjonsunderlag som kan lede frem til et mer opplyst og velbegrunnet forslag til ny nettleie.

Dersom RME inviterer forbrukerinteresser og andre interesseorganisasjoner til en felles innsats for utforming av en ny fremtidsrettet nettleie for husholdninger og små næringskunder som i dag ikke har effektbasert nettleie, er vi overbevist om at forslaget kan komme på plass innen utgangen av 2024. Et omforent forslag gir rom for en kortere overgangsordning. Det gir oss mer en nok tid til å komme i mål i 2027.

Forslaget som er sendt på høring vil ikke bidra til at vi bruker det eksisterende strømmettet smartere. Endringene vil svekke motivasjonen for å bruke mindre strøm og er i konflikt med norske klimamålsettinger. Vi trenger informasjon om hvordan vi kan være smarte strømkunder, ikke uforståelige prismodeller. Med andre ord så må innføring av effekttariffer utsettes til man har en kunnskapsbasert tariffmodell som gir enkle og forståelige prissignaler til strømkundene.

Ber om et møte for å utdype våre synspunkter

Sentrale forbrukerorganisasjoner, miljøorganisasjoner og næringsorganisasjoner har funnet sammen, på tvers av interesser, med felles synspunkter om denne saken.

Vi ber om et møte med statsråden for å utdype vår synspunkter.

Med vennlig hilsen

Morten Andreas Meyer, generalsekretær, Huseiernes Landsforbund

Bård Folke Fredriksen, adm. dir, Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL)

Daniel K. Siraj, konsernsjef, OBOS

Inger Lise Blyverket, direktør, Forbrukerrådet

Silje Ask Lundberg, leder, Naturvernforbundet

Marius Holm, leder, Zero

Christian Eriksen, fagsjef, Bellona

Karoline Andaur, generalsekretær, WWF Verdens naturfond

Erik Lorentzen, leder fag og rådgivning, Norsk elbilforening

Kathinka Thilert, politisk rådgiver, Norges Automobil-Forbund (NAF)

Tore Strandskog, dir. næringspolitikk, Nelfo, en landsforening i NHO

Rolf Iver Hagemoen, daglig leder, Norsk Varmepumpeforening (Novap)

Trine Dyrstad Pettersen, teknisk sjef, Byggevareindustrien, tilsluttet NHO

Per Øyvind Voie, dir. næringspolitikk, Elektroforeningen

Trine Kopstad Berentsen, daglig leder, Solenergiklyngen

Bjørn-Yngve Kinzler Eriksen, styreleder, Norsk solenergiforening

Kopi sendes:

- Stortingets energi- og miljøkomité
- Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME)